

Perhekeskusindikaattorit

Sanna Tchaplinski

Kehittäjä-sosiaalityöntekijä

Perhekeskusindikaattorityön eteneminen

- Perhekeskusindikaattoreiden määrittelytyö on käynnistynyt keväällä 2021 alueellisen työryhmän työskentelyllä.
- Työryhmä on kokoontunut yhteensä 6 kertaa ajalla 05/21-09/ 22
- Indikaattoreiden määrittelyyn on saatu sparrausta Siun Sotelta ja tehty yhteistyötä myös Pohjois-Savon Tiedolla johtamisen kokonaisuuden asiantuntijoiden kanssa.
- Loppuvuodesta 2021 määrittelytyön tueksi sovittiin yhteistyöstä Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa ja perhekeskustehtävittäin kootuista indikaattoreista saatiin määrittelytyön tueksi synteesi käyttöön 06/22.
- Perhekeskusindikaattoreiden määrittelyä varten oli nimettynä ohjausryhmä, joka on kokoontunut säännöllisesti ja siihen on nimettynä perhekeskuksen vastuuvalmistelijat, tiedolla johtamisen asiantuntija, hyvinvointikoordinaattorit, projektipäällikkö sekä Savonia-ammattikorkeakoulun edustajat

perhekeskustoimintasuunnitelman seuranta ja arviointia

- **Edistää terveyttä ja hyvinvointia:** seurataan suun terveyteen, riippuvuuksiin, elintapoihin sekä mielenterveyteen liittyviä kansallisia indikaattoreita. Tietolähteinä: Finlapset ja kouluterveyskysely
- **Tarjoaa varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta:** seurataan lasten ja nuorten sekä vanhempien tuen saantiin liittyviä kansallisia indikaattoreita. Lisäksi seurataan painopisteen siirtymistä varhaisempaan tukeen ja hoitoon. Tietolähteinä: Finlapset, Kouluterveyskysely, Sotkanet
- **Mahdollistaa vertaistuen, vahvistaa yhteisöllisyyttä:** seurataan lasten, nuorten ja perheiden yhteisöllisyyden kokemukseen sekä yksinäisyyteen liittyviä kansallisia indikaattoreita. Tietolähteinä: Finlapset ja kouluterveyskysely
- **Tukee vanhemmuudessa ja parisuhteessa:** seurataan vanhemmuuden ja parisuhteen tukeen liittyviä kansallisia indikaattoreita. Tietolähteinä: Finlapset ja kouluterveyskysely
- **Ehkäisee lähisuhdeväkivaltaa:** seurataan vanhempien, lasten ja nuorten kokemaan lähisuhdeväkivaltaan sekä lähisuhdeväkivallan uhrien määrään liittyviä kansallisia indikaattoreita. Tietolähteinä: Finlapset ja kouluterveyskysely, Tilastokeskus
- **Auttaa sovinnolliseen eroon ja vanhemmuuden jatkumiseen:** tämän perhekeskuksen tehtävän osalta tarvitaan arviointia varten tiedontuotantoa, esimerkiksi vanhemmuussuunnitelman käyttö
- **Ottaa huomioon perheiden monimuotoisuuden:** tämän perhekeskuksen tehtävän osalta tarvitaan arviointia varten tiedontuotantoa kohtaamispaikkojen ja muun 3.sektorin tuottaman tiedon hyödyntäminen.

Edistää terveyttä ja hyvinvointia

- Perhekeskuksen ydintehtävänä on edistää lapsen, vanhempien ja koko perheen terveyttä ja hyvinvointia ja vahvistaa heidän voimavarojaan.
- Lapsella on oikeus kasvaa ja kehittyä terveenä ja hyvinvoivana ja vanhemmilla on oikeus saada tietoa ja tukea oman lapsensa kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistämiseen.
- Tehtävä kuuluu kaikille toimijoille, korostuu neuvolapalveluissa ja varhaiskasvatuksessa.
- Tehtävä sisältää mm. lapsen kasvun sekä fyysisen, psyykkisen ja psykososiaalisen terveyden ja kehityksen seurannan ja edistämisen ml. mielenterveys, vanhemmuuden ja parisuhteen ja lähiverkoston tukemisen sekä terveellisten elintapojen edistämisen

Pienryhmän ehdotus indikaattoreiksi

- **Lasta odottavat:**

- Raskauden aikana tupakoineet, % synnyttäjäistä
- EPDS- lomakkeiden määrä

- **Vanhemmat ja perhe**

- Finlapset: Vanhempi käyttänyt alkoholia humalahakuisesti vähintään kerran kuukaudessa vauvan syntymän jälkeen, %
- Finlapset: Vanhempi käyttänyt alkoholia humalahakuisesti vähintään kerran kuukaudessa, %
- Finlapset, 4 v- lapset: Lapsen perhe syö yhteisen aterian päivittäin, %

- **Lapset**

- Kouluterveyskysely: Ylipaino (8. 9 lk, lukio, ammatillinen 1. ja 2.vuosi)
- Kouluterveyskysely: Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa (4.5. 8. 9 lk ja lukio ammatillinen 1. ja 2.vuosi)
- Kouluterveyskysely: ei syö koululounasta päivittäin (8. ja 9. luokan oppilaista)
- Kouluterveyskysely: Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % (8. 9 lk)
- Kouluterveyskysely: Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % (8. 9 lk)
- Kouluterveyskysely: Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa, % (4. ja 5. luokan oppilaista)
- Tervehampaiset nuoret 12- vuotiaat
- Kouluterveyskysely: Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Tarjoaa varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta

- Perheelle varhain tarjottava tuki, hoito ja kuntoutus vähentävät ongelmien vaikeutumista ja korjaavien palvelujen tarvetta.
- Lapset ja vanhemmat saavat tarpeidensa mukaista apua aikaisempaa nopeammin, kohdennetummin ja koordinoitummin. Päihde- ja mielenterveysongelmien ehkäisy sekä varhaisempi havaitseminen ja hoito on keskeinen haaste.
- Palvelujen saavutettavuus paranee, kun perhe ohjautuu oikealle työntekijälle viiveettä.
- Asiakkaiden palvelukokemukset parantuvat, kun tukea ja apua tarvitsevat perheet tulevat tunnistetuiksi ja autetuiksi.
- Perhekeskustoimintamallin mukainen toiminta näkyy taloudellisina ja hyvinvoinnin hyötyinä, kun painopistettä siirretään varhaisempaan tukeen ja hoitoon.

Pienryhmän ehdotus indikaattoreiksi

- **Lapsen tuen saanti**
 - Kouluterveyskysely: Ei ole päässyt koulupsykologille yrittämisestä huolimatta lukuvuoden aikana, %
 - Kouluterveyskysely: Ei ole päässyt koulukuraattorille yrittämisestä huolimatta lukuvuoden aikana, %
 - Kouluterveyskysely: Ei ole päässyt kouluterveydenhoitajalle yrittämisestä huolimatta lukuvuoden aikana
- **Vanhemman tuen saanti**
 - Finlapset: Vanhempi saanut 4-v lapsen kasvuun ja kehitykseen riittämättömästi tukea ammattilaisilta, %
 - Kasvatus- ja perheneuvonnan 1. käynnin keskimääräinen odotusaika, päivää
 - Neuvolan asiakkaiden palvelun toteutuminen kohtuullisessa ajassa, asiakaskyselyt
 - Lastenneuvolan laajojen terveystarkastusten peittävyys 4-vuotiailla
 - Äitiysneuvolan määrääikaisten (laajojen) terveystarkastusten peittävyys
 - Lastenneuvolan erityisen tuen tarpeen mukaisten käyntien sekä yksilöllisen tarpeen mukaisten terveystarkastusten määrä
 - FinLapset: vanhempi ei ole ilmaissut tarvetta saada ammattilaisilta tukea omaan vanhemmuuteensa (vaikka olisi tarvinnut), vanhempi ei ole ilmaissut tarvetta saada ammattilaisilta tukea omaan jaksamiseensa ja vanhempi ei ole ilmaissut tarvetta saada ammattilaisilta tukea parisuhteeseen
- **Painopisteen siirtyminen varhaisempaan tukeen ja hoitoon**
 - Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, lastenpsykiatria / 1 000 0 - 12-vuotiasta
 - Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1 000 13 - 17-vuotiasta
 - Toistuvasti sijoitetut 0 - 17-vuotiaat lapset / 10 000 vastaavanikäistä
 - Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä
 - Huostassa vuoden aikana olleet 0 - 17-vuotiaat, %
 - Perheitä lapsiperhepalveluiden kotipalveluissa, %
 - Perheitä sosiaalihuoltolain mukaisessa perhetyössä, % lapsiperheistä

Mahdollistaa vertaistuen, vahvistaa yhteisöllisyyttä

- Yhteisöön kuuluminen ja siinä hyväksytyksi tuleminen on ihmiselle välttämätöntä.
- Yhteisöllisyyden lisääminen lapsiperheiden keskuudessa auttaa vähentämään yksinäisyyttä ja lisäämään hyvinvointia ja keskinäistä solidaarisuutta.
- Samassa tilanteessa olevien tasavertaisten ihmisten yhteisten kokemusten jakaminen lisää keskinäistä ymmärrystä ja toiveikkuutta.
- Vertaisryhmissä on mahdollista tulla kuulluksi, ymmärretyksi ja kohdatuksi sekä jakaa keskinäistä tukea.

Pienryhmän ehdotus indikaattoreiksi

- **Lapset, yhteisöllisyyden kokemus**

- Kouluterveyskysely Ei yhtään läheistä ystävää, Tuntee itsensä yksinäiseksi, Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa
- Finlapset 4-vuotiaat lapset : Lapsi osallistunut perhekahvilan, avoimen päiväkodin, perhetalon tai perhekeskuksen avoimen kohtaamispaikan toimintaan viikoittain, %

- **Vauvaperheiden vanhemmat, yhteisöllisyyden kokemus**

- Finlapset vauvaperheiden hyvinvointi: Vanhempi kokee kuuluvansa itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön, Synnyttänyt vanhempi tuntee olonsa yksinäiseksi, %, Toinen vanhempi tuntee itsensä yksinäiseksi, %

- **Alle kouluikäisten lasten vanhemmat, yhteisöllisyyden kokemus**

- Finlapset 4-vuotiaiden lasten huoltajat : Vanhempi kokee olevansa tärkeä osa lähiyhteisöjä ja asuinalueita, %, Vanhempi tuntee itsensä yksinäiseksi, %
- Finlapset: 4-vuotiaat lapset: Vanhemman mielestä lasta kuullaan varhaiskasvatuksessa ja hänellä on mahdollisuus olla mukana toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä

Tukee vanhemmuudessa ja parisuhteessa

- Vanhempien toiminta ja suhde lapseen ovat lapsen hyvinvoinnin ja mielenterveyden perustana.
- Vanhempien toimiva parisuhde edistää koko perheen hyvinvointia.
- Vanhemman hyvinvointi vaikuttaa hänen toimintaansa kasvattajana ja parisuhteen osapuolena.
- Erilaisten monimuotoisten perhemuotojen yleistyessä kiinnitetään erityistä huomiota vanhempana jaksamiseen ja vanhemman oman toimijuuden vahvistamiseen perheen luontaiset tukiverkot huomioiden

Pienryhmän ehdotus indikaattoreiksi

- **Vanhemmuuden tuki**

- Vanhemmuus: FinLapset, 4-v lasten huoltajat: Vanhempi huolissaan jaksamisestaan vanhempana (%), Vanhempi kokee riittämättömyyttä vanhempana (%)
- Finlapset, vauvaperheet: Vanhemman mielestä lastenneuvolassa on annettu riittävästi tukea vanhemmuuteen, %
- Finlapset vauvaperheet: Vanhempi kokee saavansa apua silloin, kun sitä todella tarvitsee, %
- Kouluterveyskysely: Lapsen ja vanhemman välinen vuorovaikutus avointa, 4., 5. luokka
- Neuvola-asiakastyytyväisyys: palvelun hyödyllisyys

- **Parisuhteen tuki**

- Finlapset 4- v. vanhemmat: Vanhempi saanut parisuhteeseen riittämättömästi tukea ammattilaisilta, %
- Parisuhde: FinLapset, 4-v lasten huoltajat ja vauvaperheet: Tyytyväisyys parisuhteessa: Vanhempi tyytyväinen molemminpuoliseen kunnioitukseen parisuhteessa, %, Vanhempi tyytyväinen yhteisen ajan määrään parisuhteessa, %

Ehkäisee lähisuhdeväkivaltaa

- Perheen piirissä tai muussa lähisuhteessa tapahtuva väkivalta koskettaa kaikkia, jotka elävät sen vaikutuspiirissä.
- Altistuminen vanhempien tai muiden perheenjäsenten väliselle fyysiselle, seksuaaliselle tai henkiselle väkivallalle ja hyväksikäytölle vaikuttaa vakavasti lapsiin.
- Varhaisen tunnistamisen ja puuttumisen avulla pystytään vaikuttamaan väkivallan jatkumiseen ja ongelman jatkumiseen ylisukupolvisesti.

Pienryhmän ehdotus indikaattoreiksi

- **Vanhempien kokemus lähisuhdeväkivallasta**

- Finlapset: Vanhempi kokenut parisuhdeväkivaltaa 12 kuukauden aikana

- **Lasten kokemus väkivallasta**

- Kouluterveyskysely: Kokenut seksuaalista väkivaltaa vuoden aikana, %
- Kouluterveyskysely: Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % (4. ja 5.lk ja 8. ja 9.lk)
- Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten henkistä väkivaltaa vuoden aikana, %
- On saanut tukea perheessä kokemaan väkivaltaan koulun aikuisilta, %

- **Lähisuhdeväkivallan tunnistaminen**

- Turvakotien asiakkaat, lapset / 10 000 0 - 17-vuotiasta
- Tilastokeskus: Perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhrin
- Marak-työryhmän tilastot: turvasuunnitelmien määrät, asiakasmäärät suhteessa varattavissa oleviin aikoihin
- Finlapset vauvaperheet: vanhemmalta kysytty lähisuhdeväkivallasta neuvolassa 12 kuukauden aikana

Auttaa sovinnolliseen eroon ja vanhemmuuden jatkumiseen

- Turvataan lapsen oikeudet erotilanteessa.
- Tuetaan vanhempien vanhemmuutta ja sen jatkumista erotilanteessa ja sen jälkeen.
- Autetaan varmistamaan, että lapsi ei joudu vanhempien välittäjäksi tai kiistakapulaksi.
- Tuetaan myös vanhempien hyvinvointia.

Pienryhmän ehdotus indikaattoreiksi

- Tämän perhekeskuksen tehtävän osalta tarvitaan täydentävää tietoa sovinnollisiin eroihin liittyen.
 - Esimerkiksi vanhemmuussuunnitelman käytön seuranta on merkityksellistä
- Perhekeskuksen asiakaskyselyissä tärkeää huomioida teemana, miten perhekeskuksen eri palveluissa autetaan sovinnolliseen eroon?

Ottaa huomioon perheiden monimuotoisuuden

- Perheiden erilaisuus ja monimuotoisuus on kaikkien lapsiperheiden parissa työskentelevien yhteinen lähtökohta.
- Erilaisuudella ja monimuotoisuudella tarkoitetaan erilaisia perhemuotoja kuten monikulttuurisia perheitä, maahanmuuttajien perheitä, romani-, saamelais- ja viittomakielisten perheitä, monilapsisia perheitä, adoptio- ja sijaisperheitä, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden lasten ja nuorten perheitä.
- Kaikilla lapsilla, nuorilla ja perheillä sekä raskaana olevilla on oikeus saada yhdenvertaisesti palveluja.

Pienryhmän ehdotus indikaattoreiksi

- Esimerkiksi kohtaamispaikkojen tietoja tulee hyödyntää tämän perhekeskuksen tehtävän arvioinnissa
- Asiakaskyselyissä tärkeää huomioida, miten perhekeskuksen palveluissa huomioidaan perheiden monimuotoisuus

Indikaattoreiden lisäksi tärkeää seurata

- Asiakkaiden kokemusta perhekeskuksen toiminnasta
 - Tulevatko asiakkaat kohdatuiksi, kuulluksi, autetuksi perhekeskuksen eri palveluissa
- Työntekijöiden kokemusta perhekeskuksen toiminnasta
 - Perhekeskuksen työntekijöiden työhyvinvointi
 - Menetelmien käyttö ja osaaminen
 - Miten työkäytännöt vastaavat perhekeskuksen tehtävien toteutumiseen
 - Miten perhekeskuksen tehtävät on sisäistetty
- Sähköisen perhekeskuksen yhteys indikaattoreihin ja sähköisestä perhekeskuksesta nousevat tiedot esim haettavien tietojen perusteella
- Yhdessä aikojen toteutuminen
 - Yhdessä ajan asiakaspalautteen hyödyntäminen